

*”Vi behöver känna förtroende, vi
behöver höra ord som stämmer
och inte bara de ord som låter
bra. För barn gör ju som du gör
och inte som du säger.*

- Tjej, 14 år

2024

Ungdomskollen

EN FOLDER TILL FÖRÄLDRAR I DANDERYDS KOMMUN

DANDERYDS
KOMMUN

LÄS MER PÅ [DANDERYD.SE/UNGTFOKUS](https://danderyd.se/ungtfokus)

Innehåll

01

ALKOHOL, sid 4-7

02

NARKOTIKA, sid 8-10

03

TOBAK, sid 11

04

PSYKISK HÄLSA, sid 12-13

05

POSITIVA FÖRÄNDRINGAR, sid 15

06

AVSLUTNING OCH KONTAKT, sid 16

STOCKHOLMSENKÄTEN är namnet på den livsstilsstudie som Danderyds kommun tillsammans med 25 andra kommuner i Stockholms län använder som mätverktyg över ungdomars fritidsvanor och välbefinnande. Enkäten genomförs vartannat år av elever i grundskolans årskurs 9 och gymnasiet årskurs 2. Resultaten jämförs mellan hem- och skolkommun och mellan kommuner i Stockholms län.

Stockholmsenkäten visar bland annat på ungdomars upplevda trygghet, deras psykiska hälsa, konsumtion av alkohol, narkotika, tobak (ANT) samt föräldrarollen kopplat till detta. Resultaten för Danderyds kommun har under lång tid visat på höga siffror gällande brukandet av alkohol, narkotika och tobak. Inte minst i jämförelse med övriga kommuner i Stockholms län. Resultaten fluktuerar till viss del över tid då vi i 2022 års enkät såg en liten minskning av brukandet av alkohol i åk 9, vilket ökar i årets enkät till skillnad från länssnittet.

Inom kategorierna alkohol, tobak och narkotika samt psykisk hälsa syns märkbara skillnader i statistiken baserat på könstillhörighet. Flickor uppger i högre utsträckning en sämre upplevd psykisk hälsa samt en något mer utbredd konsumtion av alkohol. Pojkar uppger generellt en bättre psykisk hälsa men ligger högre i siffror gällande bruk av narkotika och traditionellt snus.

Citaten i texten är bland annat hämtade från projektet Danderyd lyssnar.

1

Alkohol

Ungdomar i Danderyd har sedan lång tid tillbaka **konsumerat alkohol i större omfattning än ungdomar i övriga kommuner** i Stockholms län. Årets Stockholmsenkät visar att ungdomarna i åk 9 i Danderyd ökar sin konsumtion något, till skillnad från de flesta kommuner i länet. Samtidigt visar siffrorna att de ungdomar som dricker alkohol konsumerar en större mängd i jämförelse med länssnittet.

Visste du att...?

18% av pojkarna i åk 9 i Danderyd stor-
konsumerar alkohol i jämförelse med länssnittet på **8%.**

27% av flickorna i åk 9 i Danderyd stor-
konsumerar alkohol i jämförelse med länssnittet på **12%.**

Ungdomskoordinatorernas reflektioner:

Den vanligaste arenan för minderårigas alkoholbruk i Danderyd är hemmafesten. Festerna kännetecknas av tomma hem utan närvarande vuxna. Konsekvenserna av alkoholkonsumtionen kan leda till att en rad brott uppstår, såsom narkotikaanvändning, rattfylleri, sexuella trakasserier och misshandel.

■ Hur får ungdomar vanligen tag i alkohol?

32%

Från **kompisar** eller **kompisars syskon**

12%

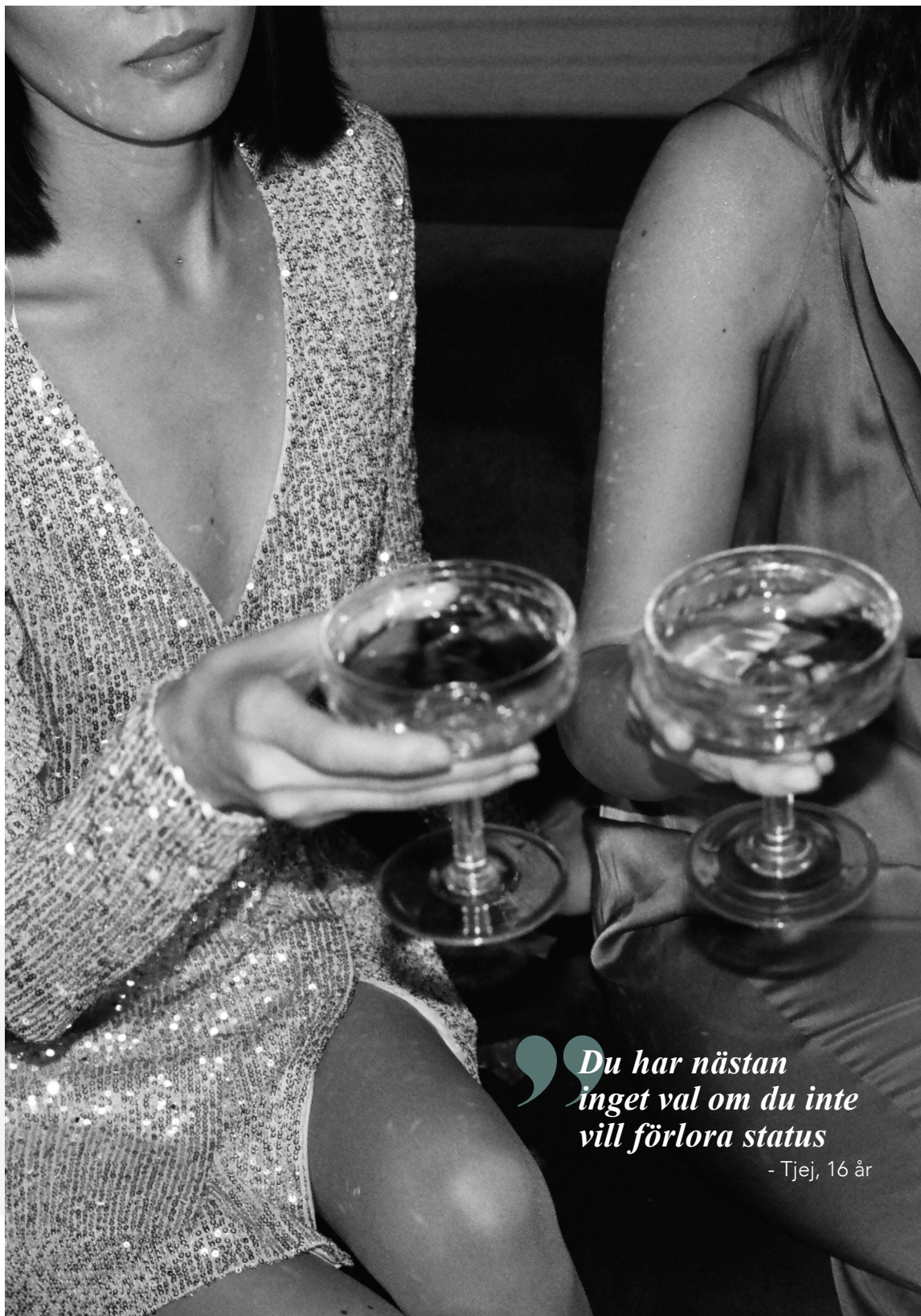
Från **annan vuxen** som köper ut

12%

Från **egna föräldrar** utan lov

4%

Från **egna föräldrar** med lov

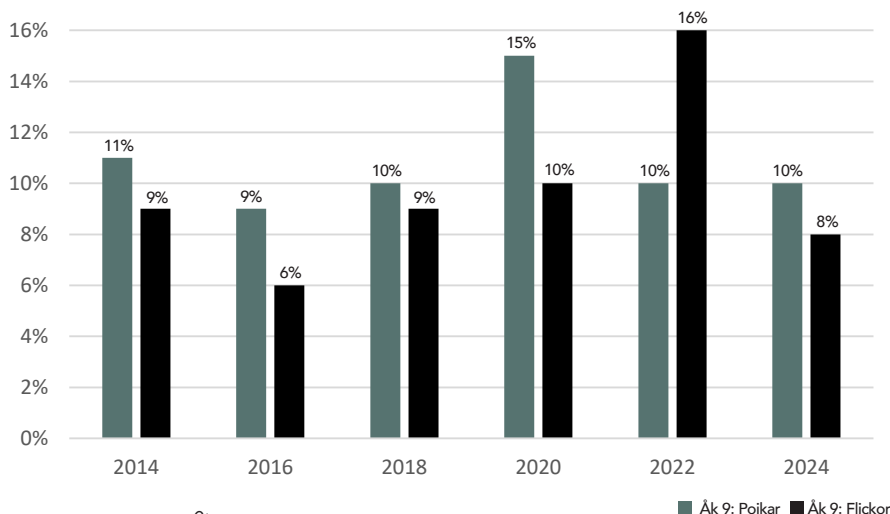
*Du har nästan
inget val om du inte
vill förlora status*

- Tjej, 16 år

Föräldrarnas inställning

I årskurs 9 tillåts **9%** av ungdomarna i Danderyd att dricka alkohol för sina föräldrar. Motsvarande siffra i länet är **8%**.

Får du dricka alkohol för dina föräldrar? (Åk 9, de som svarat ja, %)

Ungdomskoordinatorernas reflektioner:

Du som förälder har den viktigaste rollen i ditt barns liv. Din inställning till ditt barns alkoholkonsumtion är av största vikt och har en stor påverkan på de val ditt barn gör. Forskning visar att den främsta anledningen till att ungdomar avstår alkohol är för att inte göra sina föräldrar besvikna.

Visste du att...?

Stockholmsenkäten visar att en större andel pojkar i åk 9 får dricka alkohol för sina föräldrar, i jämförelse med flickor. Det är trots det fler flickor än pojkar som storkonsumerar alkohol i åk 9.

***”Vi har aldrig
träffat på en vuxen
som har tackat nej
till ett glas vin.***

- Tjej, 14 år

2 Narkotika*

I åk 9 har **andelen pojkar som någon gång brukat narkotika nästan halverats** de senaste fyra åren i Danderyd och ligger därmed i nivå med länssnittet. Även i åk 2 på gymnasiet ser vi en påtaglig minskning av narkotikabruket och ligger också här runt länssnittet.

Bland de flickor som uppgett att de använt narkotika så

67% av dem att de använt cannabis 2022, 2024 har motsvarande siffra stigit kraftigt, till **90%**

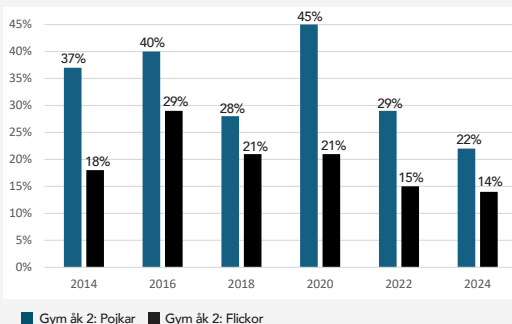
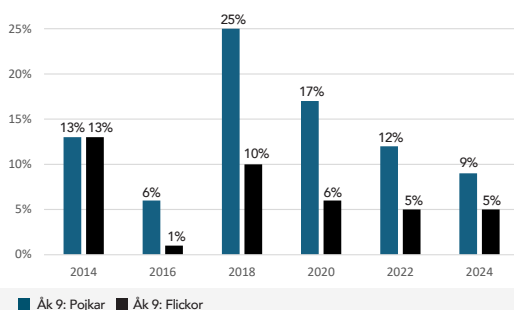
Ungdomskordinatorernas reflektioner:

Den ökade legaliseringen av cannabis runt om i Europa påverkar ungdomarnas mer liberala inställning till bruket av cannabis. Vi uppmantrar er föräldrar att läsa på och skaffa er en ökad kunskap om cannabis och dess konsekvenser.

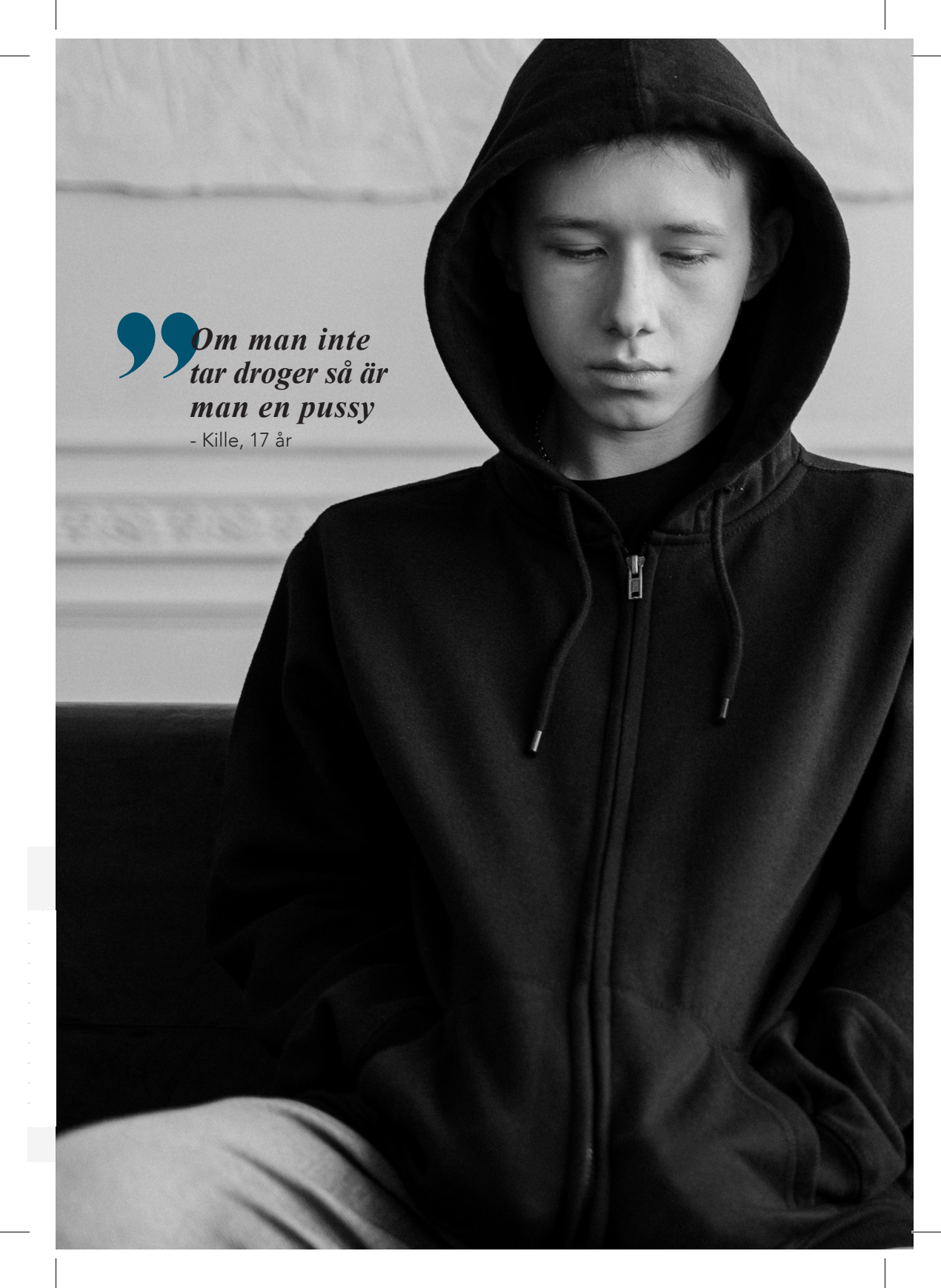
Visste du att...?

Cannabis är fortsatt den vanligaste drogen och kan även vara en inkörsport till andra tyngre droger. Bruket av andra centralstimulerande, så kallade "festdroger", har sjunkit påtagligt i Danderyd.

Har du någon gång använt narkotika? (De som svarat ja, %)

* samlingsbegrepp för all form av narkotika

**”Om man inte
tar droger så är
man en pussy**

- Kille, 17 år

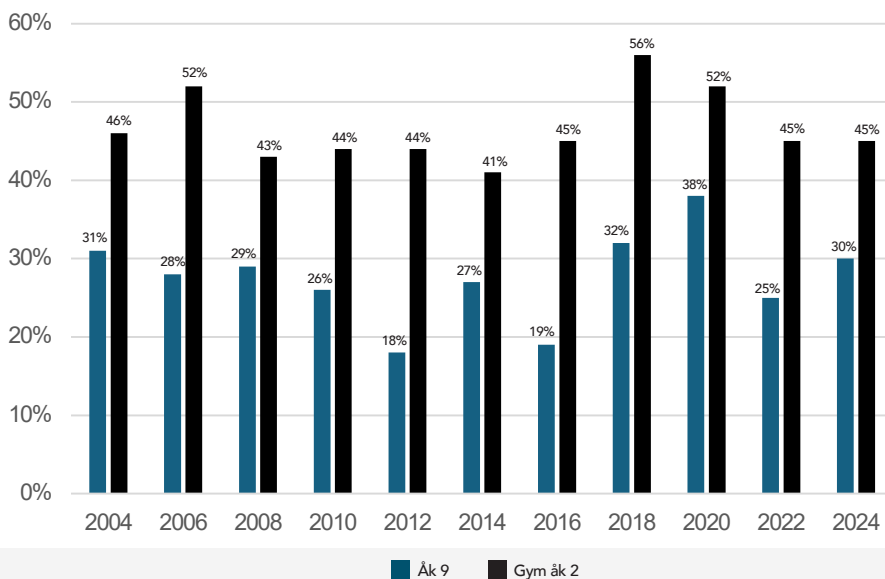
Möjlighet att prova narkotika

Stockholmsenkäten bekräftar att en **stor andel ungdomar** som inte använt narkotika i Danderyd, ändå har haft **möjligheten att prova**. Detta gäller framför allt elever i åk 2 på gymnasiet.

I **årskurs 9** i Danderyd har **30%** haft möjlighet att prova narkotika, motsvarande siffra i länet är **20%**.

I **årskurs 2 på gymnasiet** i Danderyd har **45%** haft möjlighet att prova narkotika, motsvarande siffra i länet är **34%**.

Har du som inte använt narkotika haft möjlighet att prova? (De som svarat ja, %)

3

Tobak

Tobaksanvändningen i årskurs 9 har **minskat påtagligt** under 2000-talet.

Något fler uppger att de röker cigaretter med tobak, ibland men inte varje dag. Bruket av e-cigarett har kraftigt sjunkit i årskurs 9. I årskurs 2 gymnasiet syns inga markanta skillnader från 2022.

Visste du att...?

Den första augusti 2022 kom en ny lag, vilken innebär att det nu är 18-årsgräns vid köp av vitt snus. Lagen innebär även en viss reglering av marknadsföring till personer under 25 år. Innan lagen trädde i kraft uppgav mer än hälften av de ungdomar i Danderyd som snusar dagligen eller ibland att de får tag i snus genom att själva handla i butik.

Elever i Danderyd årskurs 9 som röker cigaretter med tobak dagligen eller ibland:

Pojkar **8%** mot länssnittet **4%**.

Flickor **18%** mot länssnittet **7%**.

Ungdomskoordinatorernas reflektioner:

Ungdomskoordinatorerna har noterat en oroande trend där användningen av e-cigarett har sjunkit i åldrarna till årskurs 5 och 6. E-cigarett marknadsförs ofta som ett "säkrare" alternativ till traditionella cigaretter, men kan i själva verket vara en inkörsport till alkohol- och narkotikabruk.

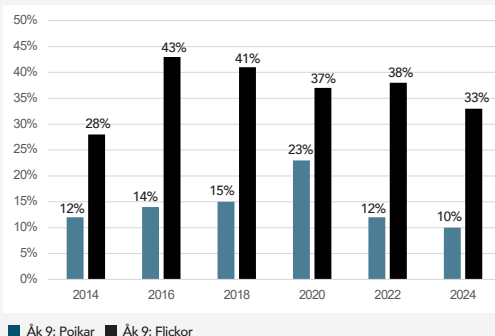
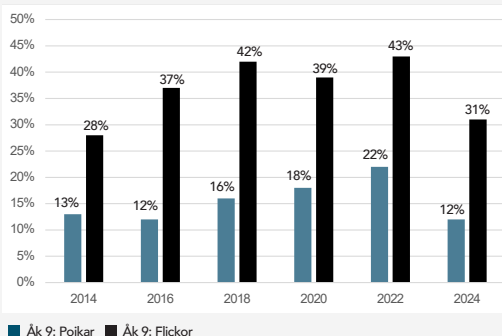
4

Psykisk hälsa

Den psykiska ohälsan bland flickor har under en längre period legat på högre nivåer jämfört med pojkarna. **Pojkar i åk 9 visar på en liten förbättring i självskattningen av god psykisk hälsa samtidigt som flickorna visar en liten försämring.** För pojkar i åk 2 gymnasiet har den psykiska hälsan förbättrats.

I årskurs 9 svarar **31%** av flickorna respektive **12%** av pojkarna att de ganska eller väldigt ofta känner sig ledsna och deppiga utan att veta varför.

Ledsna eller deppiga utan att veta varför. (De som svarat ganska ofta/väldigt ofta, %)

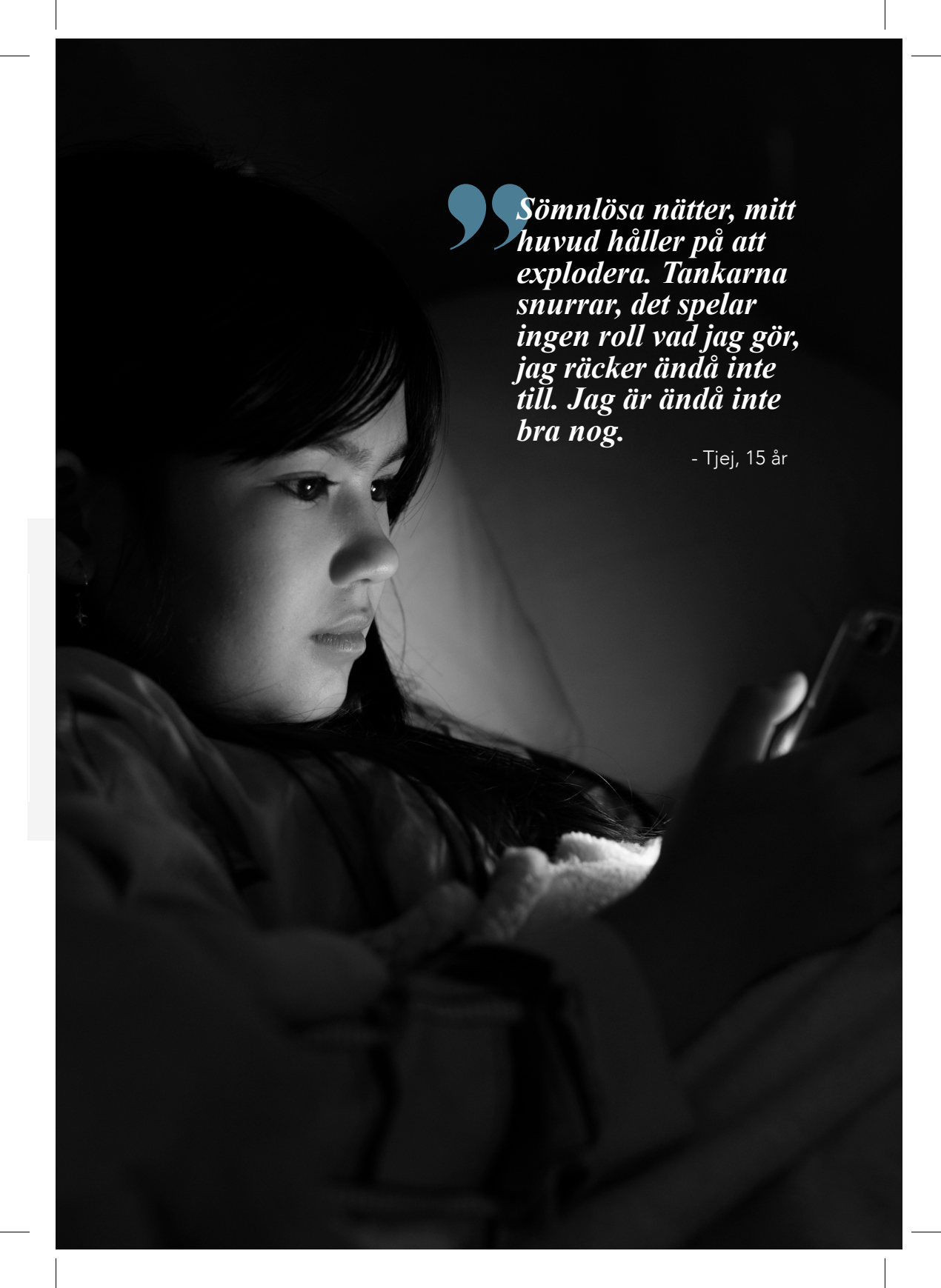

Ungdomskoordinatorernas reflektioner:

Många ungdomar uppger idag att de har svårt att somna och/eller sover dåligt, vilket är den största förklaringen till de psykosomatiska besvären. En vanlig orsak till sömnbesvären är att de har svårt att lägga ifrån sig telefonen på kvällarna.

Visste du att...?

Psykosomatiska symtom är vanligare bland ungdomar som uppger att de har svårt för att prata med sina föräldrar om personliga bekymmer.

*”Sömnlösa nätter, mitt
huvud håller på att
explodera. Tankarna
snurrar, det spelar
ingen roll vad jag gör,
jag räcker ändå inte
till. Jag är ändå inte
bra nog.*

- Tjej, 15 år

Positiva förändringar

Årets Stockholmenkät har visat på **många positiva inslag som är värda att lyfta**. Bland annat ser vi en förbättring inom narkotikaområdet. Under de senaste 4 åren har nästan en halvering skett i pojkars användande av narkotika i årskurs 9.

Färre föräldrar tillåter sina ungdomar i årskurs 9 att dricka alkohol. Vi ser även en markant minskning i ungdomars användande av e-cigarett i årskurs 9. Sist men inte minst, ser vi att ungdomars psykiska hälsa totalt sett har utvecklats i en positiv riktning.

Visste du att...?

Statistik från Stockholmsenkäten 2024 visar på att Danderyds ungdomar har starkare anknytning till sina föräldrar i jämförelse med länet.

SPRID VIDARE TILL ANDRA FÖRÄLDRAR

Ditt uppdrag blir att berätta dessa tre punkter för tre vänner!

1. NOLLTOLERANS MOT ALKOHOL OCH TOBAK

Det är betydligt större risk när en ungdom dricker eller röker att den också testar på narkotika. Forsning visar på att ungdomar sällan går direkt till ett bruk av narkotika utan att ha testat alkohol eller tobak först.

2. STOPPA HEMMAFESTER

Den viktigaste faktorn för att minska våra ungdomars bruk av alkohol, narkotika och tobak är att få bort hemmafesterna. Därigenom minskar vi även risken för allvarliga foljd brott i form av misshandel, sexuella trakasserier, fylla, stöld med mera.

3. VAR EN POSITIV FÖREBILD

Ungdomar vill att vuxna ska vara vuxna. Se tips och råd till föräldrar på nästa sida.

6

Avslutning

En god relation till sin förälder är en av de viktigaste skyddsfaktorerna i ungdomens liv. Vad föräldrar säger spelar en stor roll, även om det inte alltid känns så. Tydliga ramar och regler skapar en trygghet hos ungdomen och de ungdomar som inte har haft det har uppgett att de saknat det.

Kontakt

Ungdomschef:

Telefon 08-5689 10 86

Ungdomskoordinatorerna:

Telefon 073 662 00 34

E-post:

ungdomskoordinatorer@danderyd.se

Instagram:

Ungdomskoordinatorer

TIPS OCH RÅD TILL FÖRÄLDRAR FRÅN OSS:

1. **Uppmärksamma** och ge din ungdom beröm när de gör något bra men inte endast utifrån prestation.
2. **Var tydlig** med gränser.
3. **Uppmuntra** och stötta ditt barn.
4. **Var tillgänglig** både fysiskt och emotionellt.
5. **Intressera dig** för ditt barn, till exempel genom att fråga dem vilka de umgås med och var de är på kvällarna.

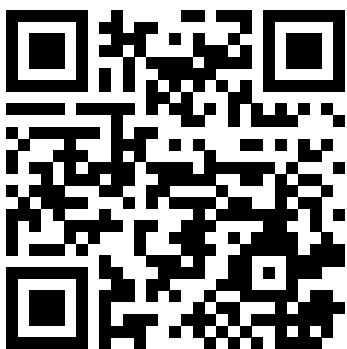
UTBILDNING FÖR TONÅRSFÖRÄLDRAR

Ungdomskoordinatorerna erbjuder **ABC-tonår** samt **föräldrawebben** som är ett föräldrastödsprogram för alla tonårsföräldrar.

För mer info
se Danderyds
kommuns hemsida

Ungt fokus - för att unga
i Danderyd ska må bra

LÄS MER PÅ [DANDERYD.SE/UNGTFOKUS](https://danderyd.se/ungtfokus)